

Zini, sargā, copē!

Attālinātai zivju resursu sargāšanai jābūt ikdienai

Zivju resursu sargāšana mūsdienās nav iespējama bez ierīcēm, kas ļauj to veikt attālināti, ir pārliecināts Valsts vides dienesta (VVD) Zvejas kontroles deparamenta Iekšējo ūdeņu kontroles daļas vadītājs **Jānis LASMANIS**. Arī šī joma desmit gadu laikā ir daudz ieguvusi no tehniskā progresā.

Uz jautājumu, kas ir attālinātas sargāšanas aprīkojums, J. Lasmanis atbild: – Visas tehniskās ierīces, kas ļauj redzēt tālāk, nekā redz cilvēks. Šobrīd VVD inspektora vislabākie palīgi ir eholotes un droni. – Ar droniem jeb bezpilota lidaparātiem mēs redzam no gaisa objektus un notiekošo uz ūdeņiem. Ar eholotēm to, kas ir zem ūdens, – stāsta sarunbiedrs. Bet kā ar novērošanas kamerām? – Tās jau ir pašsaprotama lieta, tāpēc īpaši neakcentējam. Ir videonovērošanas kameras, fotokameras, kas reaģē uz kustību. Ar zivju fonda atbalstu iegādātā aprīkojuma sarakstos parādās arī zemūdens droni. – Mēs dienestā tos neizmantojam, jo Latvijā ir duļķaini un tumši ūdeņi. Tādi ir efektīvi dzidrā ūdenstilpē, – pauž sarunbiedrs. – Uzskatām, ka visu, kas ir zem ūdens, var redzēt eholotēs, kas mūsdienās kļūst aizvien kvalitatīvākas.

Sava veida attālinātie sargāšanas rīki ir arī planšete, telefons, dators, ko inspektors izmanto, lai pārliecinātos, ka zvejniekam ir licence, un redzētu citus datus. – No šī gada visa informācija par zveju tiek iesniegta elektroniski, līdz ar to bez datora un interneta strādāt nav iespējams, – apstiprina sarunbiedrs.

Inspektors var saskatīt visu, ko vēlas

Mēs vēl atceramies to laiku, kad tikko bija parādījušās videonovērošanas kameras, un tās savā atbildības teritorijā izvietoja dažādas institūcijas. Tās gan nereti sagādāja vilšanos, jo reizēm tieši to, ko visvairāk būtu gribējies ieraudzīt, īsti saskatīt tomēr nevarēja. – Kad sāku strādāt dienestā, pirms gadiem desmit, dzīvojam

dziļā akmens laikmetā, raugoties no šīs dienas skatpunkta, – spriec J. Lasmanis. Tehniskais progress pēdējos gados ir bijis tāds, ka ierīču kvalitāte ļauj inspektoriem saskatīt visu, ko vien viņi vēlas. Interesējošo objektu var nofilmēt divu, pat trīs kilometru attālumā, pietuvināt, ja tas nepieciešams, ar nakts redzamības aprīkojumu var strādāt arī tumsā.

VVD darbinieku nodrošinājums ar nepieciešamo aprīkojumu ir labs. – Katrai inspektoru grupai ir savs bezpilota lidaparāts, eholotes uz laivām, mobilās ierīces un datori. No šī gada inspektoriem obligāti jālieto arī individuālās ķermeņa videokameras. Protams, aizvien parādās kaut kas jauns, labāks, un VVD cenšas uzlabot aprīkojumu, izvērtējot, vai tas nepieciešams. – Piemēram, droni, ko lietojam pirms pieciem gadiem, sen ir nomainīti. Ja agrāk drons varēja lidot 20 minūtes, tad tagad vairāk par stundu, – stāsta J. Lasmanis.

Kā ir ar aprīkojuma lietošanu? VVD pārstāvis atzīst, ka pie katras jaunas tehnikas ir jāpierod. – Bet pēc tam, kad esi sācis lietot, pats vairs nesaproti, kas sagādāja grūtības, – viņš secina. Arī VVD bija šāds pārejas periods. Tomēr īpaša apmācība bija nepieciešama tikai dronu vadīšanai, jo pārējās ierīces atliek vien sākt lietot. Ja gribi vadīt bezpilota lidaparātu, jāievēro attiecīgie Ministru kabineta noteikumi. – Minimālā atļauja ir visiem inspektoriem. Tas nozīmē, ka viņi dronu var vadīt tiešā redzamībā. Vairāki inspektori jau iegūst augstāka līmeņa bezpilota lidaparāta vadītāja licences. Tās ļauj vadīt dronu virs publiskiem objektiem un lielākā attālumā. Dienests saviem darbiniekiem mācības rīko gana regulāri.

Galvenais tomēr ir cilvēks

Visiem ar zvejas kontroli un resursu sargāšanu saistītajiem J. Lasmanis atgādina: – Neviena ierīce pati par sevi nedod pienesumu. Aiz katras vajadzīgs cilvēks. Ir jāseko tam, lai aprīkojums tiek izmantots, nevis glabājas kastēs kabinetos. Arī VVD sākotnēji bija tam jāpievērš uzmanība.

– Piemēram, cilvēkam var būt bail celt gaisā jaunu, dārgu dronu. Ja nu tas nokrīt zemē un salūst... Lai šādu problēmu nebūtu, aparatūra jālieto ikdienā! Un VVD redz, cik bieži instruktori aprīkojumu izmanto. Dienestā ir izveidota uzraudzības sistēma – tiklīdz inspektors ierodas objektā, viņam jāieslēdz individuālā kamera, sākot filmēšanu. Ja tas nav darīts, amatpersonai var draudēt disciplinārbildība. – Tā mēs izslēdzam jebkādas šaubas par darbinieka godaprātu. Tas ir labs pretkorupcijas pasākums, – norāda J. Lasmanis. Ja kādam rodas pretenzijas attiecībā uz inspektora darbu, viņš var vērsties VVD, kur tiks at-rasts attiecīgais ieraksts, lai pārskatītu, kas tad īsti notika. J. Lasmanis ir pārliecināts, ka ierīču izmantošana ir ievērojami uzlabojusi inspektoru darba efektivitāti. Viņi spēj apsekot plašāku teritoriju. Pieejamas kļuvušas ūdenstilpes, kuru krastos ir grūti caurejams apaugums, teiksim, niedres. Vienkāršs piemērs – inspektors, apsekojot objektu ar dronu, redz, vai uz ūdens kāds ir. Ja nav, var braukt citur. Agrāk būtu ūdenī jālaiž laiva. Laika ekonomija ir ievērojama.

Vai inspektoru uzlabotā veikspēja rada bijāšanu pārkāpējos? – Protams, daudzi, saprotot, ka mēs labi redzam pat tumsā, atzdomājas par nelikumīgu darbību nepieciešamību. Tomēr arī nelegālie zvejnieki sāk izmantot tehnoloģijas, piemēram, dronus, lai novērotu, vai tuvumā nav inspektoru. Būs jādomā jauni taktiskie paņēmieni, lai viņus neredzētu. Šādi – labi aprīkotī – maliķi gan neesot izplatīta parādība. Dronus tomēr ne katrs var atļauties.

Rodas jautājums, kas ir cilvēki, kuri gatavi ieguldīt prāvas naudas summas, lai nodarbotos ar maluzvejniecību? Kas viņus dzen? – No pieredzes varu teikt, ka tas ir azarts vai alkātība. Ir tādi, kuri nespēj apstāties. Tāpat, kā jebkura mantiska pārkāpuma gadījumā, to veikt motivē arī nauda, – uzskata J. Lasmanis. Viņš uz-sver, ka nelikumīgi iegūtos lomu pārdot maluzvejniekiem kļūst aizvien sarežģītāk. Elektroniskā nozvejas deklarēšana nozīmē to, ka zivs būs izsekojama no zvejnieka līdz tirdzniecības vietai. Katram lomam jābūt pierakstītam sistēmā.

pat atcerēties, kā strādājām bez tām. Nav jābrauc klāt ar laivu, vienkārši apskatā-mies. Savukārt ar droniem no augšas reizēm redzi ūdenī tiklus, ko no laivas var arī nepamanīt. Bija konkrēts gadījums – cil-vēks zvejoja zandartus laikā, kad nedrīkst lomu paturēt. Iepriekš scenārijs būtu tāds – kontrolētājs binoklī redz, ka notiek zveja, bet neko vairāk, tālab brauc skatīt-sies. Braucot ar laivu, godprātīgam makš-šķerniekam tā var sabojāt zveju. Tālab labāk piebraukt no krasta. Taču mašīnu maliķi dzird, un, kamēr kontrolieris atnāk, nelikumīgo lomu jau ir paslēpuši. Tagad pierādījumi ir video un pārkāpējs nevar apgalvot, ka neko nezina un ne pie kā nav vainīgs. Ne visos J. Remesa uzraudzībā esošajos ezeros ir uzstādītas stacionāras, bet, kad brauc pārbaudīt fiziski, uzdevu-mu ievērojami atvieglo termokameras.

Runājot par nākotnes plāniem un va-jadzībām, apsaimniekotājs teic: – Šobrīd esam labi bruņojušies. Sogad tika iegā-

Gads	Īstenotie projekti	Ieguldītais finansējums (eiro)
2019.	47	415 508
2020.	49	396 253
2021.	42	355 405
2022.	32	319 335
2023.	35	282 970

Aizvadītajos piecos gados Zivju fonda piešķīris gandrīz 1,77 miljonus eiro 205 projektiem, kuros paredzēts iegādāties dažādu aprīkojumu zivju resursu aizsar-gāšanai. Līdzekļi, kas paredzēti attālinātai sargāšanai (līdztekus citam aprīkojumam), ir iegādāti 155 projektos, kuru kopējā summa ir teju 1,44 miljoni eiro.

No šiem projektiem 22 īstenoti Limba-žu novada teritorijā, aprīkojuma iegādei piesaistīts 127 882 eiro fonda finansēju-ma. No tiem attālinātai resursu sargāša-nai nepieciešamo aprīkojumu iegādāties paredzēts 19 projektos.

– Pēdējo gadu laikā aprīkojuma saraksts, ko var iegādāties ar Zivju fonda atbalstu, ir paplašinājies, – norāda Zemkopības ministrijas Zivsaimniecības departamenta Zvejas pārvaldības un zivju resursu nodaļas vecākais eksperts Jānis Ābele. Šobrīd tajā ir virkne attālinātai re-sursu sargāšanai izmantojamu un dažādu citu digitālo ierīču – drons ar komplektāciju un apmācības nodrošinājumu, tālskatis, nakts redzamības iekārta, videokamera, termokamera, sporta un meža kamera, eholotes, rokas GPS ierīce un planšetda-tors.

Tiem lasītājiem, kuri nav zvejnieki vai makššķernieki, bet patērētāji, VVD pārstā-vis vēlreiz atgādina: – Nepērciet zivis “no rokas”! Nekad nevarat būt pārliecināti par to, vai zivī nav sākušies bojāšanās procesi. Tas var nebūt acīmredzami, īpaši, ja ziv-tiņa nokūpināta... Nelegālie darboņi mēdz gan neievērot aukstuma režīmu, produktu uzglabājot, gan gatavot antisantīros ap-s-tākļos. Noslēgumam VVD pārstāvis teic: – Katrs cilvēks var kļūt par zivju resursu sargātāju. Ejiet dabā! Maluzvejniekiem nepatīk rosība.

Ezeru apsaimniekotājs: – Esam labi bruņojušies!

Limbažu novada publisko ūdeņu ap-saimniekošanas nodaļas ALDA vadītājs **Jānis REMESS** teic: – Esam pirmie vai otrie Latvijā pēc projektu skaita, kas īs-tenoti ar Zivju fonda atbalstu. Starp īs-tenotajiem ir ne mazums tādu, kuros gādāts aprīkojums, – arī tā attālinātai zivju resur-su sargāšanai izmantojamais.

Tagad jebkurā brīdī viņš var paska-tīties, kas notiek Limbažu Lielezerā vai Dūņezērā. Nav pat jābūt pie datora, jo viss redzams arī viedtālrunī. Piemēram, Lielezērs pārskatāms gandrīz viss. Tā veiksmīgi sagādājies, ka vienīgais stūrītis, kas paliek ārpus kameras redzesloka, ir blakus J. Remesa dzīvesvietai, un to var pieskatīt klātienē. Saprotojamu iemeslu dēļ nav iespējams skatīties ekrānā 24 stundas diennaktī. – Ik pa laikam pagrozām kame-ras agros rītos un naktīs, kad ir kādas aiz-domas par to, ka varētu notikt nelikumīga zveja, – stāsta J. Remess. – Kamerās var skatīties arī pašvaldības policija, – pre-

cizē ezeru apsaimniekotājs. Viņš ļoti po-zitīvi vērtē to, ka situācijai seko vairākas acis. Savulaik tieši ar pašvaldības polici-jas vietnieku Aigaru Rēzi abi kopā devās uz apmācību, lai apgūtu prasmi vadīt dro-nu.

Kā ar tehnikas kvalitāti? – Kad uzstā-dījām, šķita, ka nekā labāka nevar būt, – smeļ sarunbiedrs, kurš šobrīd jau zina, ka var gan. Bet tas nenozīmē, ka viņš nav ap-mierināts ar kameru vai dronu veikspēju. – Reizumis, gatavojot projektu gada sāku-mā, uzrakstām vēlamās kameru paramet-rus, bet, kad pavasarī jāpērk, piegādātāji pasaka, ka tas, ko norādījām projektā, ir jau novecojis un nav pieejams. Kaut kas ir uzlabots, – stāsta J. Remess. Zivju fonda šādos gadījumos ir saprotošs un šādas at-kāpes atļauj. Neesot dzirdēts, ka kāds bū-tu sūdzējies par kameru kvalitāti.

Uz jautājumu, vai, izmantojot kame-ras, ir izdevies nokert kādu maliķi, ap-saimniekotājs atbild apstiprinoši. – Grūti

Tematisko lappusi atbalsta:

Limbažu novads

Par «Zini, sargā, copē!» saturu atbild projekta īstenotājs SIA «Izdevniecība Auseklis».

Lappusi sagatavoja Linda TAURIŅA